

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

METİN SADELEŞTİRME BAĞLAMINDA YÖNETİM KİTAPLARI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME: İŞLETME ORGANİZASYONU VE SEVKU İDARESİ (1959) VE İŞLETME ORGANİZASYONU VE YÖNETİMİ (1963)*

A COMPARATIVE STUDY ON MANAGEMENT BOOKS IN THE CONTEXT OF TEXT SIMPLIFICATION: İŞLETME ORGANİZASYONU VE SEVKU İDARESİ (1959) AND İŞLETME ORGANİZASYONU VE YÖNETİMİ (1963)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Sait ÖZKUL¹

Öğr. Gör. Hüseyin ŞATIRER²

ÖZ

Bu çalışmada, Mehmet Oluç tarafından 1959 tarihinde yayımlanan “İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi” adlı ders kitabı ve aynı kitabın 1963 tarihinde “İşletme Organizasyonu ve Yönetimi” adıyla yayımlanan ikinci baskısı, “metin sadeleştirme” bağlamında değerlendirilmektedir. Çalışmada, Amerikan işletmecilik ve yönetim bilgisinin Türkiye’de 1950’lerle birlikte etkili olduğu dönemde, “yönetim eğitiminde kullanılan dilin sadeleşmesi” meselesinin de ortaya çıktığı görülmektedir. Bu noktada Türkiye’de işletme ve yönetim alanındaki dilsel olguların, hangi etkenlere bağlı olarak değişime uğradığını tespit etmek önem arz etmektedir. Çünkü Oluç’un bu iki kitabında; gerek yayımlandıkları tarihler itibariyle yönetim alanına artan ilgi gerekse dil sadeleşmesinin, işletmecilik ve yönetim alanına yansımaları hakkında önemli ipuçları bulunmaktadır. Çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda kitaplar, toplam kelime ve bölüm sayıları açısından incelenmiştir. Daha sonra ise içeriklerinde yapılan değişiklikler açısından karşılaştırılmıştır. İşletmecilik ve yönetim eğitimi alanında 1950’lerde kullanılan kelime/terimlerin 1960’lardaki değişimi, incelenen kitaplar bağlamında tablolandırılmıştır. Oluç’un kitabının birinci ve ikinci baskısı arasında; dil sadeleşmesi açısından önemli değişiklikler bulunmaktadır. İncelenen kitaplarda; yapılan metin sadeleştirilmesi neticesinde, hem içerikte yer alan genel dilsel olguların hem de işletmecilik ve yönetim yazınında kullanılan terimlerin değişime uğradığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşletmecilik Eğitimi Tarihi, Metin Sadeleştirme, İşletmecilik Bilgisi, Yönetim Bilgisi, Mehmet Oluç.

JEL Sınıflandırma Kodları: A20, M00, Y30.

ABSTRACT

In the study, the textbook “İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi (Business Organization and Administration)” by Mehmet Oluç which was published in 1959, and the second edition of the same book published in 1963 under the title of “İşletme Organizasyonu ve Yönetimi (Business Organization and Management)”, are reviewed in the

* Bu çalışmanın önceki versiyonu, 28 Nisan-01 Mayıs 2018 tarihleri arasında düzenlenen III. INES kongresinde; “Metin Sadeleştirme Bağlamında Bir Ders Kitabı İncelemesi: İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi’nden İşletme Organizasyonu ve Yönetimi’ne” başlığıyla özet bildiri olarak sunulmuştur. Sempozyumda sunulan ve yayımlanan bulgular daha sonra genişletilmiş ve çalışma yeniden tasarlanmıştır.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, saitozkul@sdu.edu.tr

² Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Aksu Mehmet Süreyya Demiraslan Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, huseyinsatirer@gmail.com

context of “text simplification”. The study reveals that in the time of influential American business and management knowledge in Turkey in the 1950s, the issue of “the simplification of the language used in management education” emerged. At this point, it is important to determine the factors that have changed the linguistic phenomena of business and management field in Turkey as in those two books of Oluç, there are important clues about both the increasing interest in management as of the date of publication and the reflections of language simplification on business and management field. Document analysis method was used in the study. Accordingly, the books are examined in terms of total words and chapters. Then, the changes in the contents are compared. The changes of the words/concepts used in the 1950s in the field of business and management education in the 1960s, are tabulated in the context of the books examined. There are significant differences in terms of language simplification between the first and second editions of Oluç’s book. As a result of the text simplification in the books, it is found that both linguistic phenomena in the content and the concepts used in business and management literature are changed.

Keywords: History of Business Education, Text Simplification, Business Knowledge, Management Knowledge, Mehmet Oluç.

JEL Classification Codes: A20, M00, Y30.

1. GİRİŞ

Bu çalışmada, İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Kürsüsü ve İşletme İktisadi Enstitüsü profesörü Mehmet Oluç³ tarafından birinci baskısı 1959 tarihinde “İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi”, ikinci baskısı 1963 tarihinde “İşletme Organizasyonu ve Yönetimi” adlarıyla yayımlanan kaynak eser niteliğindeki iki ders kitabı, “metin sadeleştirme” olgusu bağlamında karşılaştırmalı olarak incelenmektedir. Kitabın, ilk yayımlandığı tarihten dört yıl sonra yapılan ikinci baskısında; eser adı, kapsam ve içerik açısından değişiklikler bulunmaktadır. Özellikle de işletmecilik ve yönetim alanına ait terimlerin ifadesi açısından dil farklılığının oluşu dikkat çekicidir. Örneğin birinci baskının eser adında yer alan “işletme sevk-ü idaresi” yerine, ikinci baskının eser adında “işletme yönetimi” terimi kullanılmıştır. Benzer şekilde birinci baskının içeriğinde yer alan “sevk-ü idareci”, ikinci baskıda yerini “yönetici” terimine bırakmıştır. Birinci baskının kitap bölümleri için kullanılan “fasıl” ifadesinin yerine, ikinci baskıda “kısım” ifadesi tercih edilmiştir. Kitabın ilk yayımlandığı tarihten dört yıl sonra içerik değişikliğine ve dil sadeleştirilmesine uğraması bu çalışmanın odağını belirleyen önemli etkenlerdir. Bu bakış açısıyla kitabın her iki baskısı, aralarındaki içerik ve dil farklılıkları açısından karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın amacı Amerikan işletmecilik ve yönetim bilgisinin Türkiye’de 1950’lerle birlikte etkili olduğu dönemde, “işletmecilik ve yönetim kitaplarında kullanılan dil” hakkında fikir sahibi olmaktır. Aynı zamanda işletmecilik ve yönetim alanında daha önce kullanılan dilin, ders kitapları (metin) kapsamında hangi etkenlere bağlı olarak değişime uğradığını tespit etmektir. Çalışmanın bir diğer amacı da işletmecilik ve yönetim eğitimi alanında ilgili dönemde kullanılan olan günlük kelime ve terimlerin yıllar içerisindeki değişimini, incelenen kitaplar odağında ortaya koyarak, işletmecilik/yönetim eğitimi tarihi araştırmalarına kaynaklık edecek bir “kelime/terim değişimi tablosu” oluşturmaktır. Oluç’un kaynak eser niteliğindeki kitabının iki baskısı karşılaştırılarak hazırlanan bu değişim tablosu, işletmecilik ve yönetim alanının jargonunu teşkil eden ve sadeleştirme kapsamında değişime uğrayan kelime/terimlerin 1950’lerin sonları ve 1960’ların başlarındaki kullanımı hakkında fikir vermesi açısından önem arz etmektedir.

Çalışmada doküman inceleme yöntemiyle değerlendirilen kitaplar, toplam kelime ve bölüm sayıları açısından karşılaştırılmış ve yapılan değişiklikler ortaya konulmuştur. Oluç’un ilk baskısı 1959, ikinci baskısı ise 1963 yılında yapılan kitapları arasında “metin sadeleştirme” ve “içeriğin güncellenmesi” açısından farklılık ortaya

³ Mehmet Oluç 1919’da İstanköy adasında doğmuştur. 1942’de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’nden mezun olmuştur. Aynı fakültede 1943’te asistan olarak göreve başlamış, 1945’te doktora sınamasını tamamlamıştır. İkinci doktora sınaması ABD’de tamamlayarak 1950 yılında İstanbul Üniversitesi’nde doçent olmuştur. 1953 yılında tekrar ABD’ye gitmiş, 1955 yılında ülkeye dönerek işletme iktisadi kürsüsünü kurmuştur. 1959 yılında profesör unvanını almıştır. Bilinen eserleri, Trakya Ziraat Ekonomisi, Pazarlama Prensipleri ve Türkiye’de Tatbikatı, İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi’dir. Oluç daha sonra bu eserlerini öz Türkçe ile yenilemiştir. Bunun yanında Oluç’un pek çok yayımlanmış makalesi bulunmaktadır. 1986’da emekliye ayrıldıktan sonra 10 yıl boyunca Pazarlama Dünyası dergisini çıkarmıştır. 1957 yılında kaleme aldığı “Pazarlama Prensipleri ve Türkiye’de Tatbikatı” isimli kitapla işletmecilik ve pazarlama eğitiminin temellerini atmıştır. “Pazarlama” ve “tutundurma” terimlerini dilimize kazandırmıştır. Türkiye’de pek çok akademisyenin yetişmesinde de emeği geçen Oluç, 08.12.2011’de hayatını kaybetmiştir (Babacan, 2008: V-VI).

çıkıştır. Bu noktada özellikle “işletmecilik” ve “yönetim” alanında kullanılan terimlerinde yapılan değişiklikler göze çarpmaktadır. Ayrıca her iki eserin içeriğinde gerek “yönetim” alanına o dönemde artan ilgiye gerekse dil sadeleştirme çalışmalarının “işletmecilik ve yönetim” alanına etki etmesine dair önemli ipuçları yer almaktadır.

2. İŞLETMECİLİK VE YÖNETİM BİLGİSİNİN TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİNİ ANLAMAK

Yönetim bilgisinin üretimi-yayıması ve yönetme işine dair düşünce-uygulamaların takip ettiği tarihsel süreci açıklamak, son yıllarda yönetim organizasyon alanında ilgi gören inceleme konularıdır. Bu çalışmalarda, üretilen bilginin niteliği ve bu bilgilerde zaman içerisinde meydana gelen değişim araştırılmıştır. Bu çalışmaların temelini, esasen ABD’nin düşünce ve uygulama dünyasındaki gelişmeler oluşturmaktadır. Zaman içerisinde bu ilginin de bir uzantısı olarak yönetimle ilgili düşünce ve metotların üretimi-yayıması meselesinde, ABD dışındaki ülkeler de ele alınmaya başlanmıştır. Bu incelemelerde çoğunlukla; ABD’yle benzerlik, farklılık ve etkileşimlerinin yanında bugünkü durumları ve geçmişleri araştırılan Avrupa ülkeleri üzerinde durulmuştur. Yakın zamanlarda Türkiye’de işletme ve kamu yönetimi alanında yer alan ve özellikle akademik çevrelerin yayınlama faaliyetleri ve bu çabalara hâkim olan anlayışlara yönelik araştırmalar ilgi görmektedir. Bu araştırmalar; Türkiye’de akademik kurumlar kaynaklı işletme yönetimi alanındaki, bilgi üretme ve yayın faaliyetinin, yetmişli yılların başından bugüne ifade ettiği görünümü tanımlayabilmektedir. Ayrıca Türkiye’de yönetim alanındaki akademik faaliyetlerde veri temelli araştırmalardan uzak durulduğunu ve yabancı literatürü aktarma temayülünün hâkim olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalarda yabancı yazından, temel olarak yönetme işinin daha iyi nasıl yapılacağına yönelik yaklaşımların transfer edildiği belirtilmektedir. Türkiye’de işletmelerle ilgili akademik faaliyetin kurumları ve yayın çabaları açısından oluşumu ellili ve altmışlı yıllara rastlamaktadır. Türkiye’de yönetim yazını ile ilgili çalışmalar ise daha çok yetmişli yıllardan bugüne kadar olan gelişmeleri inceleme konusu yapmışlardır. Yetmişli yılların öncesi, işletme yönetimi literatürü açısından inceleme konusu yapılmamıştır. Elde olan çalışmaların tümü de akademik ortamlarda üretilen ve esasen akademisyen okuyucu kitlesine yöneliktir. Akademik ortamdakilerin ise hangi yaklaşımları benimsedikleri ve yaymaya çalıştıklarının bilinmesi bir ülkenin yönetim düşüncesinin gelişim sürecinin anlaşılması açısından önemlidir (Üsdiken, Selekler ve Çetin, 1998: 57-59).

Son yıllarda Türkiye ortamında işletmecilik ve yönetim bilgisinin gelişiminin tespitine yönelik araştırmaların sayısında artış olduğu görülmektedir. Söz konusu araştırmalar içerisinde ise karşılaştırmalı çalışmaların alan bilgisinin gelişimini göstermek açısından değer üretme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir. Bu noktada işletmecilik ve yönetim düşüncesinin tarihsel süreçteki gelişimi incelenirken, alanla ilgili bir ders kitabının eski tarihli baskısı ile daha sonraki tarihli baskısı arasında kıyaslama yapmak; söz konusu düşünce/alan bağlamındaki gelişmelerin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Ayrıca işletmecilik ve yönetim bilgisine yönelik gelişmelerin sağlıklı bir şekilde tespit edilmesinin; farklı tarihlerde makro veya mikro yaklaşım ekseninde yayımlanan işletmecilik/yönetim/örgütsel davranış/örgüt kuramı içerikli (kitap, ansiklopedi, mecmua vb.) eserlerin zaman içerisindeki değişimlerinin içerik ve kapsam açısından karşılaştırılarak incelenmesiyle mümkün olduğu ifade edilebilir (Dirlik, Avcı ve Türken, 2017: 1228).

Üsdiken vd. (1998), yetmişli yıllar öncesinde Türkiye’nin akademik ortamında bulunanların, işletmecilik ve yönetim düşüncesine nasıl baktıkları/yön verdiklerinin önemli olduğuna dikkat çekmektedir. İşletmecilik ve yönetim düşüncesinin gelişim sürecinde, akademik yayınlar, yayınların içeriği ve yayınlarda benimsenen “dil” meselesinin ön plana çıkması söz konusudur. Bu noktada ilgili dönemde (1970’ler öncesi) kaynak eser niteliğindeki akademik yayınların içerik ve dil açısından incelenmesi, işletmecilik ve yönetim bilgisinin tarihsel gelişim sürecine ışık tutmasının yanında, alan dilinin hangi aşamalardan geçtiğini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmada Mehmet Oluç’un “işletmecilik ve yönetim” bilgisi odaklı iki kitabındaki (Oluç, 1959; Oluç, 1963) farklılıklar içerik ve dil açısından karşılaştırılarak incelenmiştir. Ortaya çıkan bulgular, dilsel değişimin sosyal, politik ve ekonomik arka planlarına nispeten daha teknik düzlem olan metin sadeleştirme olgusu odağında ele alınmıştır. Bununla beraber dilsel değişim meselesinin ilgili dönem Türkiye’sinin eğitim ortamlarına etkisine de kısaca değinilmiştir.

3. METİN SADELEŞTİRME

Barthes (1993: 121), metnin tanımını, “*bizim için, bir dile gönderme yapan bir sözdür, bir koda gönderme yapan bir bildiri*” olarak ifade etmektedir. Ayrıca metnin sona ermiş bir ürün olmadığını, başka metinlerle bağlantılı

olduğunu, topluma ve tarihe göndermelerde bulunan bir üretim süreci şeklinde de ifade edilebileceğini belirtmektedir (Barthes, 1993:139). Yazınsal metinler, bazı teorisyenler tarafından bitmiş bir ürün, bazılarınca da üretime açık bir süreç olarak kabul edilmektedir (Rifat, 2009: 95). Metin, göstergebilim açısından söylem ve anlatı düzlemlerinden ve bu düzlemlerin birbirleriyle olan ilişkilerinden oluşan bir bütündür. Yapısal dil bilim açısından ise metin, üretimi yazar tarafından tamamlanmış bir ürün olarak nitelenir. Bu fikre karşı çıkan araştırmacılar ise metni, *-metin öncesi, metin ve metin sonrası-* anlam üretme süreci olarak değerlendirmektedirler. Metin birçok bilgiyi içerisinde barındıran ve bu bilgileri farklı okurlara farklı nitelikte sunan bir özelliğe sahiptir. Bu yönüyle metin okuma sürecinde bilgi aktarımına devam ederken, aynı anda gelecek bölümleri okuma zamanlarında benzer anlambilim kapsamındaki verileri değerlendirmesi için okura bir dil verir. Canlı bir varlık gibi olan metnin okurla olan bağı, okuma esnasında önceki zamanların şimdiyi şekillendirmesi bakımından bir geri dönüş ilişkisini de bünyesinde barındırır. Yazınsal metin bu yapısıyla devingen bir özelliktedir ve aynı zamanda okurla ilişkisinde kendi kendine yön veren bir dizge vaziyetindedir (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1356-1357). Bir metnin hedef grubun dil açısından yeterlilik seviyelerine göre dönüştürülmesi veya uyarlanması neticesinde değiştirilmiş/uyarlanmış olmak üzere iki tür metin ortaya çıkmaktadır. Bunlar sadeleştirilmiş veya genişletilmiş metin şeklinde iki başlıkla ele alınabilmektedir (Durmuş, 2013: 136).

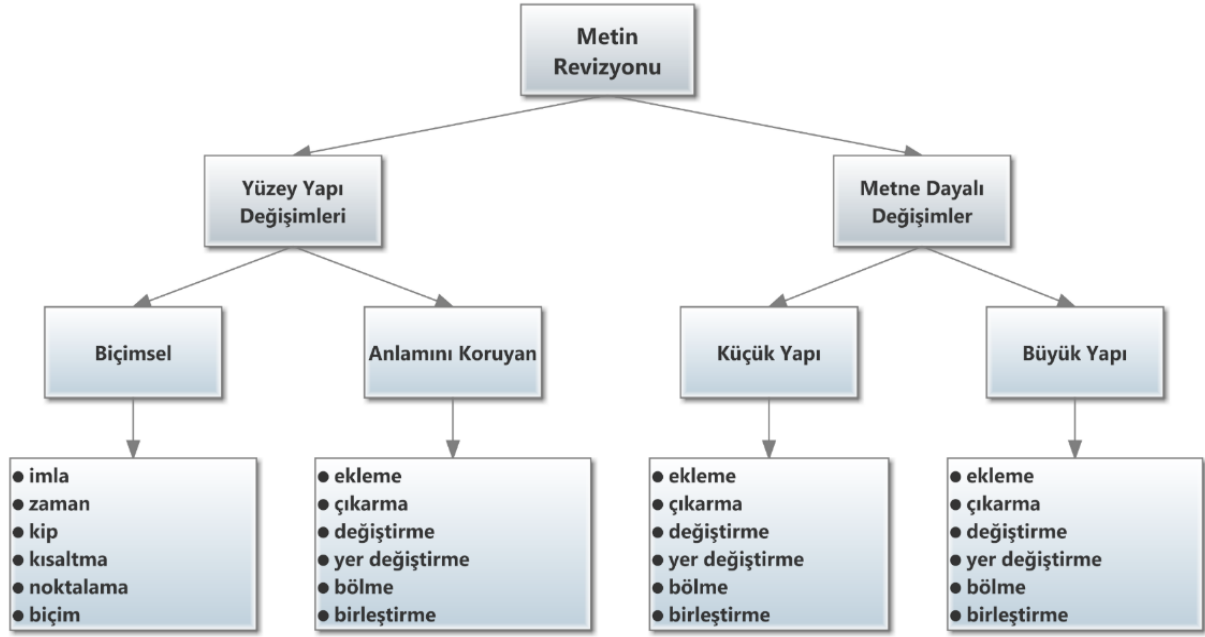
Çoğunlukla yabancı dil öğretiminde rastlanılan metin revizyonu ve sadeleştirme çalışmaları hedef dilde daha hızlı sonuçlara ulaşmak ve anlamlı okumalar yapmak amacıyla geliştirilmiştir. Literatüre bakıldığında metin üzerinde yapılan değişikliklerin her ne kadar yabancı dili öğrenmek amacıyla olanlara yönelik yapıldığı görülse de metin değiştirme işlemlerinin aynı dili konuşan insanların karşılaştığı metinlerde de yapıldığı görülmektedir. Tarihi metinlerin okunmasında ya da ders kitaplarında örnekleri görülen sadeleştirme ve bazen kısaltma işlemlerinde metin revizyonuna başvurulmaktadır. Bu alandaki çalışmalara; yetişkin bireyler için üretilmiş metinlerin ve o dili anadili olarak konuşan çocuklara odaklı metinlerin değiştirilmesi işlemleri örnek olarak gösterilebilir. Konuyla ilgili değiştirme sürecinde kaynak metnin büyük veya küçük oluşuna göre ortaya konulan dilbilimsel işlemlerin, deneysel ve uygulamalı dilbilimin verilerinden yararlanılarak gerçekleştirilmesi söz konusudur (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1358-1359).

Metin sadeleştirmede, metnin okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini artırmak, aynı zamanda bu süreçte hedef kitlenin bilişsel yükünü hafifletmek amaçlanmaktadır. Birinci durumda uzun nitelime ifadeleri ve cümleler yerine daha kısa ifadeler ve cümleler kullanılarak, karmaşık ve uzun ifade ve cümlelerin yerine, dilbilgisel açıdan daha basit ve kısa sözdizimsel ifade ve cümlelerin kullanımı hedeflenir. Bu süreç esnasında; hedef dilbilgisel kavramların/yapıların uzunlukları ile söz konusu kavramların/yapıların okunma hızları arasında doğrudan bir ilişki olduğu varsayılır. İkinci durumda ise metnin anlaşılabilirliği ele alınır. Öğrenci tarafından anlaşılmasının zor olduğu varsayılan hedef dilbilgisel kavramların/yapıların hangi biçimlerde kullanılırsa metnin daha yüksek anlaşılabilirlik düzeyine ulaşabileceği üzerinde durulur (Durmuş, 2013: 136).

Literatürdeki son çalışmalarda metin üzerinde yapılan revizyon çalışmalarının anlam üzerinde büyük etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Metin revizyonu önerileri 1980'den günümüze devam etmektedir. Örneğin Sommers'in metin revizyonunda 1-çıkarma, 2-değiştirme, 3-yer değiştirme ve 4-yeniden düzenleme olmak üzere dört işlem yer almaktadır. Monahan, Sommers'in işlem gruplarına dört boyut eklemiştir. 1-metin taslağı/son kopyası şeklinde revizyonun yapıldığı an, 2-revizyonun dilsel düzlem aşaması (kelime, cümle, paragraf veya metnin tamamında), 3-düzeltilme aşaması (ekleme, silme, yeniden düzenleme, yerleştirme), 4-revizyonun amacı (metnin görşelliği, yazım, biçim, vurgu, bilgiyi tamamlayan unsurlar). Monahan'ın bu sınıflandırması ile revizyonun işlevsel boyutu ile amaç ilişkisi ön plana çıkararak revizyonun tanımını genişlettiği söylenebilir (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1359).

Literatürde birçok metin revizyon önerisi olmasına rağmen Faigley ve Witte'nin (1981: 403) ortaya koydukları revizyon taksonomisi en ayrıntılı taksonomi olarak kabul edilmektedir (Şekil 1). Bu taksonomi revizyon için alt kategoriler de önermektedir. Yüzey yapı değişiklikleri, biçimsel ve anlamı koruyan değişiklikler; anlamsal değişiklikler ise büyük yapı ve küçük yapı değişiklikleri olarak ifade edilmektedir. Yüzey yapı değişimlerinde yer alan biçimsel değişimler, metnin genel yapısının kontrol edildikten sonra düzeltilmesi gereken yerlerin değişimini kapsamaktadır. Bu başlık altında; imla, zaman, kip, kısaltmalar, noktalama ve sayfa düzeninin düzenlenmesi gibi değişikliklere yer verilmektedir. Anlamı koruyan değişimlerde ise metinde yer alan kavramların kapsadığı anlamların, herhangi bir değişime uğratılmadan başka kelimelerle anlatılması söz konusudur. Bununla beraber metinde yapılacak *ekleme* işleminde anlam korunarak yüzey yapı zenginleştirilir. *Çıkarma* işleminde okuyucunun anlayışını zorlaştıran kelime veya kelime grupları metinden çıkarılır. *Değiştirme* işleminde, terim anlamı olan veya

anlaşılması zor kelimelerin yerine daha kolay anlaşılır kelimeler konulur. *Yer değiştirme* işleminde, bir kelime veya cümle yeniden düzenlenir. Örnek olarak devrik bir cümle kurallı cümle yapılabilir. *Bölme* işleminde, uzun metnin daha anlaşılır hale gelmesi için birden fazla parçaya ayrılır. *Birleştirme* işleminde ise bölmenin tam zıddı olarak metinde yer alan birden çok parça tek bir parça haline getirilir. Yüze yapı değişimleri metnin tamamı baz alındığında küçük değişiklikleri sonuç verirken, metne dayalı küçük ve büyük yapıdaki değişimler metinde köklü değişikliklere sebep olmaktadır. Metne dayalı (metin temelli) değişiklikler, anlamı koruyan değişikliklerin aksine metnin genel düşüncesini de farklı bir şekle büründürebilir (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1359-1360).

Şekil 1. Metin Revizyonu Taksonomisi

Kaynak: (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1359-1360).

Metin sadeleştirme kuramlarının yanında “dil içi çeviri” kuramlarına da değinmek yerinde olacaktır. Dil içi çeviri kuramının dört boyutu bulunmaktadır. Bunlar; *artsüremli*, *lehçe-odaklı*, *dil kullanımı biçimi odaklı* ve *harf çevirisi odaklı* dil içi çevirilerdir. Artsüremli dil içi çeviri; bir dilin değişik dönemler arasında gerçekleşen çevirileridir. Lehçe-odaklı dil içi çeviri; bir dilin coğrafi, kuşaklar arası ve sosyal farklılaşmalarından kaynaklanan çevirilerdir. Dil kullanım biçimi odaklı dil içi çeviriler; konuşmadan yazmaya geçiş gibi dil kullanım biçimindeki bir değişikliği ifade eden çevirilerdir. Harf çevirisine odaklanılan dil içi çeviriler; alfabenin değişmesinden kaynaklanan dil içi çevirilerdir. Buna Osmanlı Türkçesinde günümüz Türkçesine yapılan harf çevirileri örnek olarak verilebilir. Bu sınıflamadan da farklı olarak eğitsel alanlarda dil içi çeviri tanımı, başka kelimelerle yeniden ifade etme, sadeleştirme ve açıklama olarak da yorumlanabilmektedir (Kansu-Yetkiner ve Yetkin-Karakoç, 2015: 197-198).

4. KAPSAM, YÖNTEM VE BULGULAR

Bu çalışmada nitel araştırmada veri toplama tekniklerinden belge/doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniği tarihsel metinlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi için kullanılmaktadır. Bu yöntemde tarihsel veriler kapsamında kayıtlar, raporlar, resmi dokümanlar vb. olabildiği gibi kitaplar da incelenir. Söz konusu dokümanlardan elde edilen veriler sistematik ve doğrudan sınıflandırılabilir (Baş ve Akturan, 2017:120). Bu bağlamda çalışmada Mehmet Oluç tarafından yayımlanan 1959 tarihli “İşletme Organizasyonu ve Sevku İdaresi” ve 1963 tarihli “İşletme Organizasyonu ve Yönetimi” adlı ders kitapları karşılaştırılmaktadır. Söz konusu eserler, İstanbul Üniversite İktisat Fakültesi İşletme İktisadi Kürsüsü ve İşletme İktisadi Enstitüsü kapsamında yayımlanan yükseköğretim ders kitaplarıdır.

Öncelikle Şekil 2 ve Şekil 3’te metindeki kullanım sayıları (frekans dağılımları) açısından büyük oransal farklılıklara uğramayan terimlere değinmek gerekmektedir. Bunlar resimlerde görüldüğü üzere; “hisse, sermaye, şirket, işletme, ticaret, satış” terimleridir. Bununla beraber Şekil 2’de 1959 yılı baskısında yer alan “sevk(ü), idare, istihsal, masraf, umumi” vb. kelimelerin öne çıktığı bir frekans dağılımı görülmektedir. Şekil 3’te ise 1963 baskısında yer alan “yönetim, üretim, gider, genel” gibi kelimelerin öne çıkması söz konusudur. Bu durum ilk baskıdaki işletmecilik ve yönetim alanına ait terimlerin dil sadeleşmesi açısından değişime uğramasının (istihsal yerine üretim vb.) bir sonucudur. Ayrıca kelime bulutlarının karşılaştırılması sonucunda değişimin; hem işletmecilik ve yönetim alan jargonunu oluşturan terimler hem de bunun dışında değerlendirilecek dilsel öğeler açısından gerçekleştirildiği söylenebilir.

Ek-2’de detaylı olarak yer alan kimi kelimeler, 1959 baskısında ekleriyle (-i, -e, -de, -den, -ler vb.) veya eğer yanında değişen bir terim varsa onunla alınarak ikinci baskıdaki anlamlarına karşılık olarak verilmiştir. Böylelikle bazı kelimelerin ekleriyle beraber anlamlarının daha net bir şekilde değiştiğinin görülmesi amaçlanmaktadır. Örneğin “hasrettikleri enerji” ifadesinin karşılığı “harcadıkları gücü” veya “hareket ettikleri” ifadesinin karşılığı “devim incelemeleri” ve “cesameti optimal” ifadesinin karşılığı “iriliği kıvamlı” şeklinde verilmektedir.

Şekil 3. İşletme Organizasyonu ve Yönetimi (1963) Kitabı Kelime Bulut Analizi

Ek-2’de Oluç’un yönetim kitabının 1959 ve 1963 tarihli baskıları kelime/terim değişimleri açısından karşılaştırılmıştır. Genel dilsel olgulardaki değişimin yanında değişen işletmecilik ve yönetim terimlerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu bakış açısıyla işletmecilik ve yönetim terimleri Ek-2 içerisindeki kelime/terimlerden süzülerek Tablo-1’de sunulmuştur. 1959 baskısında geçen “işletme”, “satış” ve “organizasyon” terimleri 1963 baskısında herhangi bir değişime uğramamıştır. Dolayısıyla kullanımları devam ettiği herhangi bir değişikliğe uğramadığı için işletmecilik ve yönetim ile ilgili olsa da Tablo-1’de bu terimler yer almamaktadır.

Tablo 1. İşletmecilik ve Yönetim Terimleri

1959	1963	1959	1963
emir	buyruk	teşekkül	kuruluş
faaliyet	didinme	müessese	işletme
faaliyet	çalışma	müessese	kurum
faaliyet	işleyiş	müstahsil	üretici
fiat	fiyat	müşteri	alıcı
finansman	finanslama	optimum	kıvamlı
firma	teşebbüs	otorite	yetki
grup	takım	patronişçi münasebetleri	işverenişçi ilişkileri
hareket etüdları	devim incelemeleri	personel	görevli
hisse	pay	piyasa	pazar
idare	yönetim	randıman	verim
idareci	yönetici	randıman	verim
ihtisaslaşma	uzmanlaşma	rantable	kârlı
imâl	üretim	sâik	güdü
inhisarcı	tekelci	sermayedar	sermaye koyan
istihlâk	tüketim	servet	varlık
istihsal	üretim	sevkü idare	yönetim
kapital	sermaye	sevkü idare etme	yönelme
kontrol	denetleme	sevkü idareci	yönetici
koordine etme	düzenleştirme	sipariş	ısmarlama
kumanda	komuta	sistem	düzen
kumpanya	şirket	strüktür	yapı
lider	önder	şerefiye	peştemallık
maaş	aylık	şirket	ortaklık
mahsul	ürün	şube	kol
masraf	gider	tahlil	analiz
muhaberat	yazışmalar		

Ayrıca metinde geçen ve bilimsel yöntem/metodoloji ile alakalı terimler de Ek-2'den süzülerek Tablo-2 şeklinde sunulmuştur. Bununla, ilgili dönemde kullanılan ve sonrasında dilsel açıdan değişikliğe uğrayan bilimsel yöntem/metodoloji terimlerinin gösterimi amaçlanmaktadır.

Tablo 2. Bilimsel Yöntem/Metodoloji Terimleri

No	1959	1963
1	amelî	pratik
2	ilim	bilim
3	malûmat	bilgi
4	nazarî	teorik
5	tatbikat/tatbikî	pratik
6	tetkik	inceleme/araştırma
7	usul	yöntem

Oluç'un 1959 ile 1963 tarihli kitaplarındaki değişimlerin öncelikle kitap bölümleri açısından gerçekleştirildiği görülmektedir. 1959 baskısında kitap bölümleri "fasıl", 1963 baskısında ise "ayırım" kelimesiyle ifade

edilmektedir. 1959 baskısı 33 fasıldan oluşurken, 1963 baskısı 34 ayırımdan oluşmaktadır. 1959 baskısında yer alan “*Gelir, Üste, Kâr Payı, Yedek Akçeler ve Karşılıklar*” başlıklı 33. Fasil, 1963 baskısından çıkarılmıştır. 1963 baskısına, “*Finans-Finanslama*” başlıklı 23. Ayırım ve “*Teşebbüs Varlıklarındaki Değişmelerle İlgili Analizler*” başlıklı 25. Ayırım, olmak üzere iki yeni bölüm eklenmiştir. Ayrıca 1963 baskısında ilk 7 bölümün yeri değişmemiş geriye kalan 27 bölümün sıralamaları değişikliğe uğramıştır.

Çalışmanın inceleme konusunun bir boyutunu teşkil eden 1959 tarihli kitabının önsözünde; Türkiye ortamında sevk-u idare (yönetim) ilmine dair eser telif edilme amacını şu şekilde açıklanmaktadır (Oluç, 1959: III-IV):

“Bu kitap, bir taraftan İktisat Fakültesi talebelerinin ihtiyacını karşılamak; diğer taraftan çeşitli kollarla muhtelif büyüklükteki teşebbüslerin ya kurucusu; veya sevkü idarecisi olarak çalışanlara, karşılaştıkları bir takım problemlerin hallinde; veya tefsirinde faydalı olacak usuller ve prensipler hakkında, aydınlatıcı ve yardımcı bilgi vermek gayesi ile yazılmış bulunuyor.”

Bu ifadelerin devamında Batı’da sevk ve idare odaklı yüzlerce eserin olduğu fakat Türkiye’de bu eserlerin sayısının çok az olduğu vurgusu yer almaktadır. Hatta yazılan eserler de daha çok “ders” ihtiyacını karşılamak içindir. Oluç’a göre bu durum, tatbikatta yani uygulama dünyasında çalışanlara rehberlik edecek bir işletme kitabı ihtiyacına cevap verme gereği duyulmamasından kaynaklanmaktadır. Bunun sebebi ise uygulama dünyasında rehberliğe ihtiyacı olanların, ihtiyaçlarını şuurlu bir şekilde hissetmemeleridir. Bu noktada Oluç, Mesnevî’den alıntıladığı sözlerin özeti olarak “marifetin iltifata tâbî olduğu” ilkesine değinmekte ve Türkiye’de sevk-u idare ilmiyle iştigal edenlerin, marifetlerine (bilgilerine) yönelik iltifatın gerçekleşmesi görevini üstlenmeleri gerektiğini de ifade etmektedir. Marifete iltifat ise rasyonel işletmeciliğin gelişmesinde ve halkın refahının sağlanmasında sevk-u idare prensiplerinin etkisinin anlaşıldığı zaman gerçekleşecektir. Bu ise tatbikatçıyı (uygulama dünyasında olanlar) ilgilendiren meselelerin çözümünde işe yarayacak eserler yazmakla mümkündür. Sahadaki yayınların çoğalmasıyla da uygulama dünyasında çalışanların merak ve ilgilerinin uyanması söz konusu olacaktır. Rasyonel bir işletmeciliğin yerleşip gelişmesi sayesinde ise memleketin iktisadî kalkınma meselesinde “şiiir devrinden şuur devrine” geçebileceği vurgusu yapılmaktadır. Bu bağlamda kitabın rasyonel işletmecilik prensiplerini ve bunların tatbikatı ile ilgili bilgileri içerdiği belirtilmektedir (Oluç, 1959: III-IV).

1959 baskısının önsözünde, kitapta kullanılan dil açısından gelecek yıllarda farklılık olabileceği üzerinde durulmaktadır. Bu nedenle 1959 baskısı içerisinde kullanılan terimlerin bir kısmının İngilizce karşılıklarının da verildiği belirtilmektedir. İşletme yönetimi ve organizasyonu alanında her gün yeni kavramlar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bu kavramların Türkçe karşılıklarını terim olarak tespit etmek ve genç nesiller tarafından anlaşılmayan kelime/terimleri yenilemek için gayret edildiği ifade edilmektedir (Oluç, 1959: III-IV):

“Yazdıklarımızın, gelecek nesiller tarafından da anlaşılmasını, gönül arzu ediyor. Her ne kadar ilim ve teknik sahasında süratli ilerlemelerin kaydedildiği zamanımızda, kitapların istifade edilebilecek ömrü kısa olmakta ise de, müellif sağ kaldıkça, yenilikleri takip ile bunları, gelecek baskılara, aksettirebilmek arzu ve emelindedir. Bu itibarla önümüzdeki yıllarda muhteva kadar dil bakımından da zamanın gerçeklerine uymaya çalışacağımız tabii görülmelidir.”

Çalışmanın inceleme konusunun diğer boyutunu teşkil eden 1963 tarihli kitabın önsözüne, gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ikinci baskısının, ilk baskının önsözü dışında hemen her satırının yeniden yazıldığını vurgulanarak başlanmaktadır. Bunun gerekçesi aşağıdaki satırlarla ifade edilmektedir (Oluç, 1963: IV):

“Türkçemizi geliştirmek, oluşturmak ve bilim dili olarak serpilmesine yardım etmek, gelecek kuşaklara, yerleşmiş ve durulmuş bir deyim gücü kazandırmak görevi bizim kuşaklara düşmektedir. Sosyal olayların da büyük bir dinamizm kazandığı yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde sosyal bir olay olan dilimizin durulaştırma işinin daha da çabuklaşması gerekmektedir. Bu inançla, kitabımızı elden geldiği kadar duru bir Türkçe ile yazmaya çalıştık. Eski kuşakların alışık olmadığı bazı sözcüklerin karşılıklarını da kitabın sonundaki bir sözlükcük (lûgatçe)de gösterdik.”

Kitabın ikinci baskısında dil ile ilgili noktalara değinildikten sonra o gün için Türkiye’de işletme bilimi ve yönetim meselelerine yönelik bir ilginin uyandığı belirtilmektedir. Bu ilginin belirli bir yoğunluğa ulaşması neticesinde, iş hayatına dair eserlerin yayımlanma sayısında da artış olması muhtemeldir. Fakat o gün için ders kitapları çerçevesinde kalındığı ve zorunlu olarak temel bilgilerin aktarıldığı ifade edilmektedir. Türkiye’nin de yakın bir

gelecekte gelişmiş ülkelerdeki gibi; işletme organizasyonu ve yönetim alanının hem teori hem de pratik meselelerini ele alan eserlerin yayınlanması için gerekli zemine sahip olacağı öngörüsünde bulunmaktadır (Oluç, 1963: IV). Bununla beraber kitabın ikinci baskısında metnin dilinin gelecek nesillerin anlayabileceği şekle büründürüldüğü ve Türkçe'nin bir bilim dili olarak da gelişmesine yardımcı olabilmek için neredeyse tamamen yenilenerek yazıldığı özellikle vurgulanmaktadır. Bu ifadelerin geçtiği yerde gelecek nesillerin dil açısından gelişimi hedeflenirken, geçmiş nesillerin de düşünüldüğü dikkat çekmektedir. Bu amaçla, kitabın ikinci baskısındaki kelime ve terimlerin geçmiş nesillerin aşına olduğu dil kapsamında olmadığı vurgulanarak ve onların da istifade etmeleri için kitabın sonunda bir "sözlükçük" oluşturulmuştur. Nitekim sözlükçük kısmında, geçmişte kullanılan ve gelecek nesillerin anlayamayacağı düşünülen kelimelerin anlamları değil; geçmiş kuşakların anlayamayacağı düşünülen güncel kullanımdaki kelimelerin anlamları verilmektedir. Sözlükçük kısmındaki tanımlar örneğin; "onaylamak: tasdik etmek, tasvip etmek", "örgüt: teşekkül", "ustalık: meharet" vb. şeklinde verilmektedir. Bu da yazarın her iki kuşağı da anlayışlarını önemsemesi noktasında değerli bir yaklaşımı/uygulaması olarak görülebilir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sadeleştirilmiş metin kullanımını savunan ve insanın, dili; iletilen mesajları anlayarak ve anlaşılır girdiyi alarak elde edebileceğini destekleyen "anlaşılır girdi kuramı", metin sadeleştirme bağlamında kullanılan en etkili kuramlardandır. Bu kurama göre öğrenciler, dili, doğal bir düzende ve kendilerinin mevcut dil becerilerinin biraz ötesindeki dilsel girdiyi anlayarak geliştirmektedirler (Durmuş, 2013: 136). Kitabın 1963 tarihli ikinci baskısının önsözünde, dil değişimine gerekçe olarak "gelecek kuşaklara yerleşmiş ve durulmuş bir deyim gücü kazandırmak" ve "Türkçeyi geliştirmek, oluşturmak ve bir bilim dili olarak serpilmesine yardım etmek" şeklinde ifadeler kullanılmaktadır. Bu ifadeler Oluç'un dilin "anlayarak geliştirilebileceği" fikrinde olduğunu göstermektedir.

Literatürde dildeki değişimlerin üç ana grupta toplanabileceği ifade edilmektedir. Bunlardan ilki, dil bilgisi merkezli yani ses bilimsel, biçim bilimsel ve söz dizimsel değişimdir. Buradaki değişimin sebebi dilin kendi sisteminden kaynaklanır. İkincisi anlamsal ve sözlüksel değişimdir. Bu noktada, doğrudan veya dolaylı bir şekilde toplumun değişim isteğinin bulunması söz konusudur. Üçüncüsü ise dil ve lehçe karışımı kaynaklıdır. Her dil değişiminin de dilsel ve sosyal olmak üzere iki yönü bulunmaktadır. Bu iki değişimde ise dil sisteminde hangi şartlar altında, hangi değişimlerin meydana geldiği ve hangi şartlarda gerçekleştirilen değişimleri toplumların kabul ettiği meseleleri önem arz etmektedir (Akay, 2007: 4). Bu bağlamda Oluç, dilsel değişimin sosyal yönünü dikkate alarak öncelikle, işletmecilik ve yönetim alanına bilgi aktarımı konusunda akademi ve uygulama dünyasına ulaşmayı hedefleyen bir düşünce taşıdığını belirtmektedir. Ayrıca Oluç'un, kitabın ilk baskısında tercih edilen "dil" ve ikinci baskısında gerçekleşen "dil değişimi" meselelerinde, "dilde sadeleşme" fikrini nazarı itibara aldığı söylenebilir. Oluç, kitabının her iki baskısında da yayımlandıkları dönemin hedef kitlelerine yönelik dil ve üslubun tercih edildiğini belirtmektedir. Hatta geçmiş, gelecek ve söz konusu eserlerin telif edildiği dönemdeki hedef kitlenin anlayışlarının dikkate alındığını ifade etmektedir. Dil sadeleşmesi konusunda ortaya çıkabilecek eski nesillerin anlayamama probleminin çözülebilmesi adına, ikinci baskının sonuna sözlükçük (lügatçe) eklediğini de belirtmektedir. Fakat bununla beraber ilk telif edildiği tarihten itibaren dört yıl gibi bir kısa zaman dilimi içerisinde birinci baskının metninin dil açısından değiştirilmesi önemlidir. Bu konuda ise Oluç, Türkçe'nin bir bilim dili şeklinde varlığını sürdürebilmesine katkı sağlama amacı taşıdığını ifade etmektedir. Aynı zamanda işletmecilik ve yönetim alanının o günün eğitim alan bireyleri ve uygulayıcıları tarafından anlaşılmasının kısa bir sürede gerçekleştirilmesi gerektiği fikrinde olduğunu dile getirmektedir.

Oluç'un karşılaştırmalı olarak her iki eseri değerlendirildiğinde, ikinci baskıda yapılan değişikliklerin; metnin genel düşüncesini farklı bir biçime büründürme amacı taşıyan *metne dayalı (metin temelli) değişikliklik* odaklı olmadığı görülmektedir. Çünkü kelimeler/kavramlar dil açısından değişikliğe uğrasa da anlam açısından ilk baskıya kıyasla herhangi bir farklılık görülmemektedir. Bunun yanında Faigley ve Witte'nin (1981: 403) metin revizyonu taksonomisindeki yüzey yapı değişimleri bağlamında büyük oranda *anlamı koruyan* değişikliklerin yapıldığı, *biçimsel* değişikliklerin ise gerekli olarak nitelenebilecek bir düzeyde yapıldığı görülmektedir. Kitabın ikinci baskısında söz konusu bağlamda yer alan metin revizyonu değişikliklerinden; *ekleme*, *çıkarma* ve *değiştirme* işlemlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Bir başka metin revizyonu olan Sommers'in yaklaşımı bağlamında ise; *çıkarma*, *değiştirme*, *yer değiştirme* ve *yeniden düzenleme* (Bayraktar ve Durukan, 2016: 1359) olmak üzere dört tür işleme yer verildiği görülmektedir. Yetkiner ve Karakoçun (2015: 197-198) aktardığı dil içi çeviri kuramı bağlamında ise Oluç'un eserinin ikinci baskısında; bir dilin değişik dönemler arasında gerçekleşen çevirilerini

niteleyen *artsüremlî dil içi çeviri* odaklı bir yaklaşımın bulunduğu söylenebilir. Bunun yanında yine aynı eserin ikinci baskısında kuşaklar arası farklılaşmalardan kaynaklı bir dil içi çeviri yaklaşımını içeren *lehçe odaklı dil içi çeviri* bağlamında da metin değişikliği yapıldığı çıkarımı yapılabilir.

Yukarıda Oluç'un eserleri, dil içi olgular odağında gerçekleşen metindeki değişimler bağlamında değerlendirmiştir. Bunlara ek olarak; dilsel dönüşümün her türlüşünün, dil içi olgulardan çok, dil dışı alanlarla (siyaset, ekonomi ve toplumda meydana gelen değişimler) yakından ilgili olduğu ifade edilmektedir (Özdemir ve Dağtaş, 2014: 28). Osmanlı'da Tanzimat döneminde Reşit Paşa vasıtasıyla başlayan dilde sadeleşmeye yönelik ilk teşebbüste; “*maarifin halk arasında kolayca yayılabilmesi için fenne ve sanata ait kitapların herkesin anlayabileceği bir dille yazılması gereği*” vurgulanmıştır. Cumhuriyet'in ilanından sonra da devam eden dilde sadeleşme çalışmaları öz Türkçeleşme bağlamında sürdürülmüştür. Harf inkılabından hemen sonra başlayan dilde sadeleşme bir akım halini almıştır. Bu akımın kapsamında dilimize ve yazımıza uymayan yabancı kelimelere karşılık bulma çabası yer almaktadır. 1930'lu yıllarda ise basın, eğitim ve hukuk alanında öz Türkçeleşme çalışmaları devam etmiştir (Levend, 1960: 81-419). 1940'lı yıllarda akademideki dilin öz Türkçeleştirilmesi kapsamında girişimlerde bulunulduğu görülmektedir. Ali Fuad Başgil 1941 yılında İstanbul Hukuk Fakültesinde dekanlık görevini yürütürken, Maarif Vekaletinden gelen bir haberle, fakültelerde ilim terimlerini öz Türkçeleştirmek için birer komisyon kurulması ve bu konuda çalışmaların yapılması talep edilmiştir. Başgil ile birlikte dönemin Maarif Vekili Hasan Ali Yücel de kurulan bu komisyonda yer almıştır (Yılmaz, 2018: 79). 1950 ve 1960 tarihleri arasında ise dil devrimi çalışmaları yavaşlamıştır (Özdemir ve Süğümlü, 2013: 2273). Türkiye'de 1960 darbesiyle birlikte, siyasi hayatın yanında dil politikasında da modernist yaklaşım perspektifinde bir değişim gerçekleşmiştir. Bu noktada 1961 anayasası, içeriğinde yer alan Osmanlıca kavramlar büyük oranda çıkarılarak modernist dil anlayışını yansıtan bir niteliğe bürünmüştür (Bingöl, 2013: 45). 28 Ocak 1961'de devlet başkanı Cemal Gürsel'in imzasıyla bütün bakanlıklara gönderilen bir talimatta; resmi yazışmalar ve diğer kullanımlarda Türkçe karşılıkları mevcut olan yabancı kökenli kelimelerin kullanılmaması yönünde emir yer almaktadır (Bingöl, 2004: 44). Yine o dönemde milli eğitim bakanının İbrahim Öktem'in 7 Aralık 1964 tarihinde tüm okullarda arı dili yayma kolu kurulması talimatını vermektedir. Yine bakanlığın bu tarihlerde okullarda ders kitabı yazarlarına gönderdiği bir başka yazıda yazarların; okul kitaplarını öz Türkçe kelimeler kullanarak yazmaları hususunda azami derecede özen göstermelerini talep etmektedir (Bingöl, 2013: 45). Bu bağlamda Oluç (1963: IV), dilde sadeleşmeyi “dilimizin durulaştırılması” şeklinde ifade etmekte ve bunun hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi düşüncesinde olduğunu belirtmektedir. Ayrıca politik, ekonomik ve sosyal vakaların büyük bir hızla gerçekleştiği 20. yüzyılın üçüncü çeyreğinde gerçekleşen dil sadeleşmesini “sosyal bir olay” bağlamında değerlendirmektedir. Dolayısıyla da kitabın ikinci baskısını elinden geldiği kadar “duru bir Türkçe” ile yazmaya çalıştığını vurgulamaktadır. Bu noktada Oluç'un o dönem Türkiye'sinin politik, ekonomik ve sosyal çevrelerinden gelen değişimlerden etkilendiği söylenebilir.

Çalışmanın odağı daha önce de belirtildiği üzere başta yönetim ve organizasyon olmak üzere işletmecilik ve işletmecilik eğitimi alanlarındaki dilsel değişimin ilgili dönemi yansıtan kaynak eserlerinden birisini incelemektir. Dolayısıyla Türkiye'de ilgili tarihsel dönemde (1959-1963) işletmecilik ve yönetim alanındaki kaynak eserlerden sadece Mehmet Oluç'un aynı teorik düzlemde farklı dilsel olguları kullanarak yayımladığı iki kitabının karşılaştırılması bu çalışmanın sınırlılığıdır. Dilsel olgulardaki değişimin politik, ekonomik ve sosyolojik boyutlarının detaylı olarak ele alınması, konu ve kapsam açısından bu çalışmanın odağında yer almamaktadır. İşletmecilik ve yönetim bilgisinin kapsam ve dil açısından gelişiminin makro yaklaşımla tartışılabilmesi için, ulusal ve uluslararası çevrenin merkeze alınarak; siyaset bilimi, tarih, iktisat, eğitim, hukuk ve sosyoloji eksenli bakış açılarının, çalışmaların denklemine dahil edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle çalışmanın işletmecilik ve yönetim bilgisini akademik ortam merkezli ele alarak, mikro yaklaşım ekseninde gerçekleştirildiği söylenebilir. Oluç'un kitabının genişletilmesi ve dilinin sadeleştirilmesi meselesi, işletmecilik ve yönetim bilgisinin Türkiye ortamındaki gelişiminin anlaşılabilmesi için kıymetli bir örnektir. Bu örnek söz konusu dilsel değişimin mikro ve makro boyutlarıyla incelenmesinin gerekliliğini işaret etmektedir. Bir işletmecilik ve yönetim ders kitabının kapsam ve içeriğinin zaman içerisinde geliştirilmesi her halükârda beklenen bir durumdur. Bu çalışmada söz konusu değişikliklerin, dört yıl gibi kısa olarak nitelenebilecek bir zaman diliminde gerçekleşmesi dikkat çekici bir etken olarak değerlendirilmiş ve Oluç'un kitapları, “dilsel olgulardaki değişimin teknik boyutu” ve “müellifin gerekçeleri” bağlamında incelenmiştir. Bununla beraber Türkiye ortamında gerçekleştirilen dilde sadeleştirme çalışmalarının işletmecilik ve yönetim alanına etkisinin “dönemin politik, ekonomik ve sosyal nitelikleri” odağında, ilerleyen yıllarda yapılacak çalışmalarla daha detaylı olarak incelenmesinin gereği de ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Akay, R. (2007). Dil değişiminin dilsel ve toplumsal nedenleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1) 1-9.
- Babacan, M. (2008). *Nedir bu reklam?*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Barthes, R. (1993). *Göstergebilimsel serüven*. M. Rifat ve S. Rifat (Çev.), Cogito 12. Ankara: Yapı Kredi Yayınları.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bayraktar, İ. ve Durukan, E. (2016). Türkçe ders kitaplarında metin sadeleştirme üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(3), 1356-1369.
- Bingöl, Y. (2004). Kimlik tartışmaları ışığında Türk dil politikası. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 59(1), 27-58.
- Bingöl, Y. (2013). Modernite-gelenek çekişmesi bağlamında 1982 anayasasının dili. *Amme İdaresi Dergisi*, 46(3), 33-58.
- Dirlik, S., Avcı, U. ve Türken S. (2017). Tarihsel süreçte işletme ve yönetim bilgisinin kapsamı ne ölçüde değişti?: Ansiklopediler üzerinden karşılaştırmalı bir değerlendirme. 25. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, Başkent Üniversitesi, Ankara, 1227-1237.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig Dergisi*, (65), 135-150.
- Faigley, L. ve Witte, S. (1981). Analyzing revision. *College Composition and Communication*, 32(4), 400. doi:10.2307/356602
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma: felsefe-yöntem-analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kansu-Yetkiner, N. ve Yetkin-Karakoç, N. (2015). Yüzyıllık süreçte Tevfik Fikret'in Şermin yapıtı bağlamında diliçi çeviri ve yanmetin olgusu. *Bilig Dergisi*, (75), 195-226.
- Levend, A. S. (1960). *Türk dilinde gelişme ve sadeleşme evreleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Oluç, M. (1959). *İşletme organizasyonu ve sevku idaresi*. İstanbul: Sermet Matbaası.
- Oluç, M. (1963). *İşletme organizasyonu ve yönetimi*. İstanbul: Sermet Matbaası.
- Özdemir, M. ve Dağtaş, A. (2014). Dilde sadeleşme tartışmaları: 1970 yılı "Türk Dili" dergisinde Arapça, Farsça ve batı dillerinden gelen kelimelere karşı takınılan tavır, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 27-51.
- Özdemir, M. ve Süğümlü, Ü. (2013). Dilde sadeleşme ve dil akademisi tartışmaları: Türk Dili Dergisi (1976). *Turkish Studies*, 8(9), 2269-2295.
- Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. 3. Baskı. ABC Dizisi. İstanbul: Say Yayınları.
- Üsdiken, B., Selekler, N. ve Çetin, D. (1998). Türkiye'de yönetim yazınına egemen anlayışın oluşumu: Sevk ve İdare Dergisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 31(1), 57-87.
- Yılmaz, Y. (2018). Türkçe meselesi üzerine. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 77-82.

Ek 1. Kitaplarda Yer Alan Konu Başlıkları ve Değişimleri

1959		1963	
Fasıllar	Konu Başlıkları	Ayrımlar	Konu Başlıkları
1	İŞLETME, TEŞEBBÜS, MÜTEŞEBBİS ve SEVKÜ İDARECİ	1	İŞLETME, TEŞEBBÜS, MÜTEŞEBBİS VE YÖNETİCİ
2	İŞLETME İLMİNİN KONUSU VE İLMİ SEVKÜ İDARE	2	İŞLETME BİLİMİNİN KONUSU ve BİLİMSSEL YÖNETİM
3	MESLEK SEÇİMİ, MÜTEŞEBBİSLİK ve SEVKÜ İDARECİLİK	3	MESLEK SEÇİMİ, MÜTEŞEBBİSLİK ve YÖNETİCİLİK
4	PİYASA ŞARTLARI, İSTİHSAL VASITA VE USULLERİ VE KAPİTAL ELDE ETME İMKÂNLARI	4	PAZAR ŞARTLARI, ÜRETİM ARAÇLARI, ÜRETİM YÖNTEMLERİ ve SERMAYE ELDE ETME İMKÂNLARI
5	MALİYET MASRAFLARI	5	MALİYET GİDERLERİ
6	İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ	6	İŞLETME İRLİĞİ
7	KURULUŞ YERİ	7	KURULUŞ YERİ ve KONUMLUK YERİ
8	KAPİTAL VE KAPİTAL İLE İLGİLİ BAZI MEFHUMLAR	24	FİNANS, SERMAYE ve BİLÂNÇO İLE İLGİLİ BAZI KAVRAMLAR
9	İŞLETMELERİN MUHTAÇ OLDUKLARI SERMAYE MİKTARININ TESBİTİ	29	İŞLETMELERİN MUHTAÇ OLDUKLARI SERMAYE MİKTARININ BELİRLENMESİ
10	İŞLETMELERİN HUKUKİ ORGANİZASYONLARI	8	İŞLETMELERİN HUKUKİ ORGANİZASYONLARI
11	KOLLEKTİF ŞİRKETLER	9	KOLLEKTİF ŞİRKETLER
12	KOMANDİT ŞİRKETLER	10	KOMANDİT ŞİRKETLER
13	ANONİM ŞİRKETLER	11	ANONİM ŞİRKETLER
14	SERMAYESİ PAYLARA BÖLÜNÜMÜŞ KOMANDİT ŞİRKET	12	SERMAYESİ PAYLARA BÖLÜNÜMÜŞ KOMANDİT ŞİRKET
15	KOOPERATİF ŞİRKETLER	13	KOOPERATİF ŞİRKETLER
16	LİMİTED ŞİRKET	14	LİMİTED ŞİRKET
17	İÇ ORGANİZASYON	15	İÇ ORGANİZASYON
18	DAİRELERE AYIRMA	16	BÖLÜMLERE AYIRMA
19	SERVİS DAİRELERİ	17	HİZMET BÖLÜMLERİ
20	KUMANDA, KURMAY VE FONKSİYONEL OTORİTE MÜNASEBETLERİ	18	KOMUTA, KURMAY ve FONKSİYONEL YETKİ İLİŞİKLERİ
21	OTORİTENİN MERKEZLEŞMESİ VE DAĞITILMASI (SALÂHİYET DEVRİ)	19	YETKİNİN MERKEZİLEŞMESİ ve DAĞITILMASI «Yetki Göçerilmesi»
22	KOMİTELER VE İDARE MECLİSLERİ	20	KOMİTELER ve YÖNETİM KURULLARI
23	ORGANİZASYONUN İŞLEYİŞİ İLE İLGİLİ PROBLEMLER	21	ORGANİZASYONUN İŞLEYİŞİ İLE İLGİLİ MESELELER
24	PLÂN, PLÂNLAMA ve ÇEŞİTLİ PLÂNLAR	22	PLAN, PLÂNLAMA ve ÇEŞİTLİ PLÂNLAR PLÂNLAMA
25	SERMAYE KAYNAKLARI	30	SERMAYE KAYNAKLARI
26	TÜRKİYE'DE BANKA KREDİLERİ	31	TÜRKİYE'DE BANKA KREDİLERİ
27	TİCARİ KREDİLER ve TİCARİ SENETLER	32	TİCARİ KREDİLER ve TİCARİ SENETLER TİCARİ KREDİLER
28	HİSSE SENETLERİ	33	HİSSE SENETLERİ ÇIKARMA YOLU İLE FİNANSLAMA
29	TAHVİL ÇIKARMA YOLU İLE FİNANSMAN	34	TAHVİL ÇIKARMA YOLU İLE FİNANSLAMA
30	BİR İŞLETMENİN FİNANSAL BÜNYESİ	26	BİR İŞLETMENİN FİNANSAL YAPISI İLE İLGİLİ ANALİZLER
31	BİR İŞLETMENİN FİNANSAL BÜNYESİNİ TAYİNDE ROL OYNAYAN ÂMİLLER	27	BİR İŞLETMENİN FİNANSAL YAPISINI ETKİLEYEN ETKENLER
32	DEĞERLEME MESELELERİ ve TEŞEBBÜSÜN KAPİTALİZASYONU	28	DEĞERLEME MESELELERİ ve TEŞEBBÜSÜN KAPİTALİZASYONU
33	GELİR, ÜSTE, KÂR PAYI, YEDEK AKÇELER ve KARŞILIKLAR	33.	33. fasıl, 1963 baskısında yer almamaktadır.
	23. Ayırım 1959 baskısında yer almamaktadır.	23	FİNANS-FİNANSLAMA
	25. Ayırım 1959 baskısında yer almamaktadır.	25	TEŞEBBÜS VARLIKLARINDAKİ DEĞİŞMELERLE İLGİLİ ANALİZLER

Ek 2. Kelime Değişim Listesi

No	1959	1963	No	1959	1963
1	âdaba	töreye	441	kuvveden fiile çıkabileceğini	gerçekleşebileceğini
2	addedilebilmesi	sayılabilmesi	442	kuvvete tesir	güce etki yapma
3	adedi	sayısı	443	kuvvete	gücüne
4	adet	tane	444	kuvvetli dimağ sahibi	sağlam kafalı
5	âdet	görenek	445	kuvvetli reklâmla	kızışik reklamla
6	âdet	gelenek	446	kuvvetli süratli	yerinde çabuk
7	âdet	alışkanlık	447	kütlelerinin	yığınlarının
8	âdet teamül	görenek gelenek	448	kütleli istihlal	kümelî üretim
9	âdetâ	sanki	449	lâkin	ama
10	âdi mallar	bayağı mallar	450	lâzım	gerekli
11	âdi şirketler	bayağı ortaklıklar	451	lâzım geldiği	gerekliliği
12	adilâne muamelesi	adaletle davranması	452	lâzım gelen	gerekten
13	ahvalde	hallerde	453	liderler	önderler
14	ait	bağlı	454	lisanında	dilinde
15	akıcı	döner	455	lüzumlu	gerekli
16	akit	sözleşme	456	maaş	aylık
17	akit serbestisi	sözleşme özgürlüğü	457	mahal	yer
18	aksam	bölüntü	458	mahaller	yöreler
19	aksettirmek	aktarılmak	459	mahallî	yöresel
20	aksi istikamette	ters yönde	460	mahir	usta
21	aksi takdirde	böyle olmazsa	461	mahiyet	niteliği
22	aksi temayüller	tersi eğilimler	462	mahiyettedir	durumdadır
23	aksi tesir	tepki	463	mahrum	yoksun
24	âlâ	iyi	464	mahsul	ürün
25	alâka	ilgi	465	mahsus	özü
26	alâkadar eder	ilgilendirir	466	mahzuru	sakıncası
27	alâkalarına temas ettik	ilgilerine dokunduk	467	maksada	amaca
28	alçalış seyri takip eder	alçalma eğilimi gösterir	468	maksadın	isteklerin
29	âleminin	çevresinin	469	makul	akla uygun
30	aletlerin	âletlerin	470	mal	malın yerine
31	amelî	pratik	471	malik	sahip
32	ameliye	işlem	472	malûmat	bilgi
33	ameliye şekli	işlem biçimi	473	malzeme masrafları	gerek giderleri
34	âmil	etken	474	mamafih	bununla beraber
35	âmme	kamu	475	mamelekini	varlığını
36	âmme idaresi	kamu yönetimi	476	mamul	mamûl
37	âmme servisleri	kamu hizmetleri	477	mânada	anlamda
38	âmmenin menfaati	kamu çıkarları	478	mâni	engel
39	anlayan	anlıyan	479	manzaralar	durumlar
40	arızî	geçici	480	masraf	gider
41	artan	arta kalan	481	masraf hattından	gider doğrusundan
42	artık	bu durumda	482	materyel	materyal
43	artırmak	arttırmak	483	matluba	istenene
44	arzette	sunma	484	meçburiyetinde	zorunda
45	arzettiği	gösterdiği	485	meçhullerin	bilinmeyenlerin
46	arzu	istek	486	medeniyetlerinde	uygarlıklarında
47	arzu	dilek	487	mefhum	kavram
48	arzu edecektir	isteyecektir	488	mefhumunun manasını	kavramının anlamını
49	arzu edecektir	bekleyecektir	489	meharet kesbetmeleri	ustalık kazanmaları
50	arzu fiili	istek sonuçlu	490	mehareti	ustalığı
51	arzu maksat	dilek istekler	491	meharetine	becerikliliğine

No	1959	1963	No	1959	1963
52	asgarî	en aşağı	492	mektep	okul
53	asgarî	en az	493	memleket	ülke
54	asır	yüzyıl	494	memleket	yurd
55	aşağı seviyede	aşağılık	495	memleket	yurt
56	aşikâr	açık	496	menfaat	çıkâr
57	aşikâr bir şekilde	açıkça	497	mensucat	dokuma
58	atelye	atölye	498	mensup	girmiş
59	atfedebileceğini	bağlanabileceğini	499	meram	düşünce
60	âtil	aylak	500	merkezleşmeme	merkezleşmeme
61	aynî mahiyette	aynî nitelikte	501	mesafe	uzaklık
62	azaltılma	kısılma	502	meselâ	örneğin
63	azamî randımanı	en yüksek verimi	503	meselâ	söz gelişi
64	âzamiye	en yükseğe	504	meslek mensupları	meslekten olanlar
65	âzası	üyesi	505	mesuliyeti	sorumluluğu
66	bahçıvanlara	bahçecilere	506	meşgul olan	uğraşan
67	bahis	söz	507	meşhur	ün salmış
68	bahis	konu	508	metodu	yöntemi
69	bahis mevzuu	söz konusu	509	mevcudiyeti	varlığı
70	bahisler	konular	510	mevcut	şimdiki
71	bahsetmek	söz etmek	511	mevcut	kurulmuş olan
72	bariz	açık	512	mevcut	var olan
73	bârîz şekilde	açıkça	513	mevcut olan	bulunan
74	basit	yalın	514	mevcutlar	varlıklar
75	basitleştirilmesi	yalınlaştırılması	515	mevcuttur	vardır
76	batı memleketlerinde	batı ülkelerinde	516	mevki	yer
77	bazan	bazen	517	mevkiin	çevrenin
78	bedava	parasız	518	mevkiinden	yerinden
79	bedbaht	mutsuz	519	mevzu	konu
80	bedbinleşmiş	kötümser	520	meydan	yol
81	belirtmişlik tatbikatta	anlatmışlık pratikte	521	meydana gelir	ortaya çıkar
82	belirtmeye	belirtmeye	522	meyleden	yönelen
83	belli olduktan	anlaşıldıktan	523	meylederler	kayarlar
84	bertaraf etmek	gidermek	524	meyli	eğilimi
85	beşerî münasebetler	insanca ilişkiler	525	mezun	çıkılmış
86	bilâhare	sonradan	526	mezûrelerle	ölçeklerle
87	bilfiil	gerçekten	527	mintakalar içinde	bölgeler içinde
88	bilhassa	özellikle	528	miktarı	sayısı
89	bilhassa	hele	529	mikyasta	ölçüde
90	bina	yapı	530	misaldir	örnektir
91	binaenaleyh	o halde	531	misli	kat
92	binaenaleyh	bu yüzden	532	modern	çağdaş
93	binaenaleyh	şu halde	533	monte etmek	birleştirmek
94	binnetice	bundan dolayı	534	muamelelere	işlemlere
95	bir vakitler	önceleri	535	muavinleri	yardımcıları
96	bölgelere ait	bölgelerle ilgili	536	muayyen	belli
97	bölündüğü takdirde	bölünürse	537	muayyen	belirli
98	branşa dahil	kola giren	538	muayyen	belli
99	branştaki	koldaki	539	mucip olan	yol açan
100	buhar	buğu	540	muhaberat	yazışmalar
101	bulunduğu takdirde	bulunursa	541	muhafazası	saklanması
102	buna rağmen	böyle olduğu halde	542	muharrir kuvvetin	devim gücünün
103	buna rağmen	yine de	543	muhit	ortam
104	bunların	bunlar	544	muhit	çevre
105	bünye	yapı	545	muhtelif	değişik

No	1959	1963	No	1959	1963
106	bünyceleri haricindeki	yapılışları dışındaki	546	muhtelif	çeşitli
107	bünycenin hususiyetleri	yapının özellikleri	547	muhtelif	türlü
108	bünycenin tamamen	yapısının hepten	548	muhtemel	umulan
109	büyüklüğe	iriliğe	549	muhtemel	umulur
110	câri	şimdiki	550	mukabil	karşılık
111	câri olduğu	bulunduğu	551	mukavemet	direnme
112	cemiyet	toplum	552	mukayese	karşılaştırma
113	cepheleriyle	yönleriyle	553	muktedir	yeterli
114	cerayan eden	yer alan	554	mutad	alışılmış
115	cesamet	irilik	555	mutavassıt	aracı
116	cesameti optimal	iriliği kıvamlı	556	mutedil tahribat	orta yıkım
117	cesur	gözü pek	557	muvaffak	başarılı
118	cihan	dünya	558	muvaffakıyetsizlik	başarısızlık
119	cihan harbi	dünya savaşı	559	muvazene	denge
120	cihaz	aygıt	560	müdahale	karışma
121	cihetine	yoluna	561	müddet	süre
122	cins	çeşit	562	müellif	yazar
123	cins	türlü	563	müessese	işletme
124	civar	dolaydaki	564	müessese	kurum
125	cüz'î	az	565	müessir	etkili
126	çare	yol	566	müeyyide	yaptırım gücü
127	çeşidi fazla	pek çeşitli	567	mühim	önemli
128	çok ihtisaslaşmış	tek iş görür	568	mükemmelleştirilmesine	yetkinleştirilmesine
129	dağılışı	bölünüşü	569	mükemmelliği	eksiksizliği
130	dahi	bile	570	mümessili	temsilcisi
131	dahil	de var	571	mümeyyiz karakteri	ayırt edici özelliği
132	dahil	giren	572	mümkündür	yapılabilir
133	dahildir	vardır	573	münakale	ulaştırma
134	dahilinde	içinde	574	münasebet	ilgi
135	dahilinde hareketliliği	içindeki akımı	575	münasebet	ilişik
136	daire	bölüm	576	münasip	elverişli
137	darbeyi	vuruşu	577	münazara	bilimsel tartışma
138	defa	kere	578	münferit	tek tek
139	defa	sefer	579	müreffeh	geniş geçimli
140	değeri	tutarı	580	mürekkep	bileşmiş
141	değerinin	tutarının	581	müsâit	elverişli
142	değerlendirerek	değerleyerek	582	müsbet fark	olumlu kalamı
143	değerlendirme	değerleme	583	müstahdem emirleri	ast buyrukları
144	usullerinin	yöntemlerinin	584	müstahsil	üretici
145	devam edebiliriz	gidebiliriz	585	müstakar	durulmuş
146	devam edilebilirdi	sürdürülebilirdi	586	müstakil	bağımsız
147	devam etmeyecek	sürmeyecek	587	müşahede edilir	görülür
148	devamlı	sürekli	588	müşaviri	danişması
149	devir sür'ati	dönme çabukluğu	589	müşküldür	zordur
150	devirler	çağlar	590	müşterek	ortak
151	devredecek	aktaracak	591	müşteri	alıcı
152	devredip	aktarıp	592	mütalâa edebiliriz	inceleyebiliriz
153	devretmek	başkasına bırakmak	593	mütalâa edince	düşününce
154	devri	değişmesi	594	müteakip kademelerdeki	sonra gelen basamaklardaki
155	deyişle	deyimle	595	mütehassis elemanlar	uzmanlar
156	diğer	başka	596	mütekabilen	karşılık olarak
157	diğer	öbür	597	mütemadi	sürekli

No	1959	1963	No	1959	1963
158	diğer	öteki	598	mütenasip	orantılı
159	diğer	öte	599	müteşekkil	oluşmuş
160	dikkat edilir	özen gösterilir	600	müteveccih	yönelmiş
161	dikkat edilmelidir	gözden kaçırılmamalıdır	601	mütevellit	doğan
162	direkt	dolaysız	602	nakil	taşımaya
163	direkt materyel	dolaysız materyal	603	nakit	para
164	disiplini	bilgi alanı	604	nakliye	taşımaya
165	dolayısıyla	dolayısıyla	605	namzet	aday
166	dünyasının hudutları	çevresinin sınırları	606	nazaran	göre
167	eğitime mâlik	eğitimi olan	607	nazaran	kıyasla
168	eğri	doğru	608	nazarı dikkate	göz önüne
169	ehemmiyet	önem	609	nazarı dikkatten	gözden
170	ekser	birçok	610	nazarı itibara	göz önüne
171	ekseriya	çoğu kere	611	nazarî	teorik
172	ekseriya	çok kere	612	nebat	bitki
173	ekseriya	çoğunlukla	613	netekim	nasıl ki
174	eksersiz	sınama ve yanılmalar	614	netice	sonuç
175	elâstik	esnek	615	nev'ine	türüne
176	elemanlara	görevlilere	616	nevi	türlü
177	emredici	buyurucu	617	nevi	çeşit
178	emrine	buyruğu altına	618	nevi	gibi
179	endirekt	dolaylı	619	nezaketle	incelikle
180	enerji	güç	620	nihaî gaye	temel amaç
181	esas	temel	621	nihayet	sonunda
182	esas	ana	622	nihayet	sonra da
183	esasen	aslında	623	nisbet	oran
184	esaların	ilkelerin	624	nitekim	nasıl ki
185	esaslı	temelli	625	nizamı	düzeni
186	esaslı	köklü	626	nizamlarla	tüzüklerle
187	eser	kitap	627	noktai nazara	görüş açısına
188	esnasındaki	sırasındaki	628	noktayı	boğazı
189	etüdler	araştırmalar	629	normal	düzgülü
190	evvel	önce	630	normal	olağan
191	evvelâ	önce	631	normal faaliyetleri	düzgülü işleyişi
192	evvelce	önceleri	632	optimal	kıvamlı
193	evvelce	önce	633	optimum	kıvamlı
194	evvelce	demindenberi	634	ortaya	pazara
195	evvelki fasılda	önceki ayırımında	635	otorite	yetki
196	faaliyet	didinme	636	ömrü	dayanma süresi
197	faaliyet	çalışma	637	ömrü	yaşama süreleri
198	faaliyet	işleyiş	638	özel	türsel
199	faaliyet grubunun	didinme takımının	639	patronişi münasebetlerine	işverenişi ilişkilerine
200	faaliyet neticesinin	didinme sonucunun	640	patronun emri	işverenin buyruğu
201	faaliyet şubesinin	didinme kolunun	641	pekâlâ	pek
202	fakat	ama	642	personel	görevliler
203	faktör	etken	643	piyasa	pazar
204	faraza	sözgeşi	644	potansiyel pazar	gelecekteki pazar durumu
205	fark	başkalık	645	prensip	ilke
206	farklar	miktarlar	646	problemi	meseleyi
207	farklar	ayrılıklar	647	problemlerden	zorluklardan
208	farklı	ayrı	648	prodüktivite kasedilsin	prodüktiviteden söz edilsin

No	1959	1963	No	1959	1963
209	farklı	başka	649	rabıta	bağlantı
210	farklı	başka başka	650	rağbette	geçerliği
211	farklı	değişik	651	rağmen	karşılık
212	farzedelim	diyelim	652	rakam	sayı
213	farzedelim	sayalım	653	randıman	verim
214	farzedelim	düşünelim	654	rantable	kârlı
215	fasıl	ayırım	655	refaha	genliğe
216	faıdalı	yararlı	656	resimleri	vergileri
217	fazla	çok	657	rey	oy
218	fazla	uzun	658	rolü	payı
219	fazla	daha çok	659	rutubet	nemlilik
220	fazla	pek çok	660	saadet	mutluluğunu
221	fazla mesai	üstelik çalışma	661	sabit	değişmez
222	fazlalıklarından	artıklarından	662	sâbit	durağan
223	ferd	tek başına	663	sadakati	bağlılığı
224	ferdî	tek başına	664	sadece fiilî	yalnızca edimli
225	fertten ferde	kişiden kişiye	665	sadeleştirme	yalınlaştırma
226	fiat	fiyat	666	safhasında	döneminde
227	fiatlandırma	fiyatlandırma	667	safhasında	sırasında
228	fiilen	gerçekten	668	sağladığı	bulduğu
229	fiili	gerçek	669	sağlamıya	sağlamaya
230	fiili	şimdiki	670	sağlar	elde eder
231	fiilî	gerçek	671	sağlıyan	sağlayan
232	fikir	düşünce	672	saha	alan
233	filhakika	gerçekten	673	sâiki	güdüsü
234	finansman	finanslama	674	saikine malik	güdüsüne sahip
235	fırmanın	teşebbüsün	675	sair	öbür
236	fizikî	fiziksel	676	san'at	sanat
237	fizikî ünite	fiziksel birim	677	sarf edilecek	harcanacak
238	gaye	amaç	678	sarih	kesin
239	gayret	çaba	679	sâtış ünitesi	satış birimi
240	gayri müsâit	elverişsiz	680	sayesinde	yüzünden
241	gerekli	uygun görülen	681	sayesinde	yardımı ile
242	gıda masrafları	beslenme giderleri	682	sebep olur	yol açar
243	görgü derecesine	görgüye	683	sebepler	nedenler
244	grup	takım	684	seçeceği	ayıracağı
245	gruplandırmak kaabildir	bölümlendirebiliriz	685	sene	yıl
246	güç	zor	686	seri	dizi
247	hacmi	miktarı	687	sermayedar	sermaye koyan
248	hacmi aynı	tutarı aynı	688	servet	varlık
249	had	sınırı	689	servise	bölüme
250	haddi	oranı	690	seviye	düzey
251	hâdisedir	şeydir	691	seviye	gelişme düzeyi
252	hadiselerin	olayların	692	seviyede	basamakta
253	haiz	sahip	693	sevketme	götürmek
254	haiz	toplayan	694	sevketmek vazifesile	yönelmek göreviyle
255	haiz olan	alan	695	sevki	gönderilmesi
256	hakikatte	doğrusu	696	sevkü idare	yönetim
257	hâkim	üstün	697	sevkü idare etme	yönelme
258	hakkaniyet	denk davranış	698	sevkü idareci	yönetici
259	hal çareleri	çözüm yolları	699	seyir	gidiş
260	halbuki	oysa	700	seyirle	inişle
261	halde	durumda	701	seyri	eğilimi
262	hâlde	halde	702	sıfatla	görevle

No	1959	1963	No	1959	1963
263	hale	duruma	703	sıhhati	sağlığı
264	hali hazır	şimdiki durum	704	sıhhatleri de	sağlıkları da
265	hallerde	durumlarda	705	sınıf müstahdemin	takım görevlilerin
266	hararet	ısı	706	sınıfın	kümenin
267	harcîâlem	kolayda	707	sınıflama	bölümlendirme
268	hareket	davranış	708	sikleti	ağırlığı
269	hareket	akım	709	silsilei meratip	basamaklar sırası
270	hareket etüdleri	devim incelemeleri	710	sipariş	ısmarlama
271	haricinde	dışında	711	sirayet ederek	bulaşarak
272	hariç	dışında	712	sistem	düzen
273	hariçten	yurd dışından	713	siyaseti	politikası
274	has	özgü	714	siyasi inkişaf	politik gelişme
275	hasıl oldu	duyuldu	715	sokulması ilâhiri	konması vbg
276	hasıl olur	görülür	716	sonuca	amaca
277	hasretmesi	vermesi	717	strüktür	yapı
278	hasrettikleri enerji	harcadıkları gücü	718	strüktürel vasıta	araç
279	hassası	niteliği	719	sun'î	yapma
280	hat	doğru	720	suretiyle	yolu ile
281	hatalarından mütevellit	yanıtlarından doğan	721	süratli	çabuk
282	hatalı	yanlış	722	şahıs	kişi
283	hataya düşen	yanılan	723	şahıs şirketleri	kişi ortaklıkları
284	hattın	doğrunun	724	şakulî	dikey
285	hedef	amaç	725	şansı	talihi
286	henüz	daha	726	şarj	pişirim
287	hızla	çabuklukla	727	şeffaf	saydam
288	his	duyu	728	şehir	bölge
289	hisse	pay	729	şekilde	biçimde
290	hissettirmektedir	duyurmaktadır	730	şekilde	yoldan
291	hissidir sâiklerden	duygusaldır güdülerden	731	şekilde	yönden
292	hizmet	yardım	732	şekilde	olarak
293	hizmetleri	yardımları	733	şerefiye kıymetini	peştemallik değerini
294	hudut	sınır	734	şevki	itişi
295	husule geldiğini	ortaya çıktığını	735	şiddet	kızı sıkılıkta
296	husule gelen	kendini gösteren	736	şikâyetler	yakınmalar
297	husule gelen	ortaya çıkan	737	şirket	ortaklık
298	husule gelir	olur	738	şu hale göre	bu duruma göre
299	hususî	özel	739	şu şekilde	şöyle
300	hususî alâka	özel ilgi	740	şube	kol
301	hususî şahıs	özel kişi	741	şuur	bilinç
302	hususiyet	özellik	742	tâbi olacak	bağlanacak
303	hususta	konuda	743	tâbi tutularak	gidilerek
304	huzur ve sükûn	dirlik düzenlik	744	tâbiri	deyimi
305	hücumlarından	saldırılarından	745	tahakkuku	gerçekleşmesi
306	hükümlere	kanılara	746	tahlil	analiz
307	hülâsa	kısacası	747	tahmin	kestirme
308	hüner	ustalık	748	tahrifat	yıkım
309	hürmeti	saygıyı	749	tahsil	öğrenim
310	hüsran	umduğuna kavuşamamanın acısı	750	takat	güç
311	ısrarla	direterek	751	takdirde	durumda
312	icabı	gereğince	752	takdirde	halde
313	icap eder	gerekir	753	takdirde	hallerde
314	icrası	yürütülmesi	754	takdirde	düşünülrse
315	idare	yöneten	755	takip edeceğine	izleyeceğine

No	1959	1963	No	1959	1963
316	idare	yönetim	756	takip eder	geçirir
317	idare kabiliyeti	yönetim yeteneği	757	talep ettiği	istediği
318	idare makamlarının	yöneticilerinin	758	tâli	ikincil
319	idare sistemleri	yönetim düzenleri	759	tamamından	tümünden
320	idare şekillerine	yönetim biçimlerine	760	tamamiyle	tıpkısı tıpkısına
321	idareci	yönetici	761	tamamiyle tahribi	hepsinin yıkımı
322	idareleri	işletmeleri	762	tamamlayıcı	bütünlüyci
323	ideal	yetkin	763	tamir	onarım
324	ifa etmiştir	görmüştür	764	tanzimi	düzenlenmesi
325	ifade eder	deyimlendirir	765	tarafa	yana
326	ifade ile	deyimle	766	tarafları	yönleri
327	ihmal	savsaklama	767	taraftan	yandan
328	ihmal edilmiştir	bir yana bırakılmıştır	768	tarif	tanım
329	ihmal etmemelidir	unutmamalıdır	769	tarife göre	tanıma göre
330	ihtilâller	kargaşalıklar	770	tartı	katsayı
331	ihtirası	aşırı isteği	771	tarzda	biçimde
332	ihtisas	uzmanlık	772	tasarruf	artırım
333	ihtisaslaşma	uzmanlaşma	773	tasfiyehane	rafineri
334	ihtisaslaşmış	özelleşmiş	774	tatbik	uygulanma
335	ihtiva eden	taşıyan	775	tatbiki	uygulanması
336	ihtiva eden	toplayan	776	tatbikî	pratik
337	ikame edilebilecek	konabilecek	777	tatmin	doyurma
338	ikame etmek	geçirmek	778	tatmin edecek	giderecek
339	iktifa ederiz	yetiniriz	779	tatmin edici	doyurucu
340	iktisabı	ele geçirilmesi	780	tatminkâr	gönül kandırıcı
341	iktisadî üniteye	iktisadî birime	781	tavsiye	öğüt
342	ilâ	vbg	782	tayin	belli
343	ilâhîri	ve bunun	783	tazyik	baskı
344	ilâhîri	vbg	784	teâmül	görenek
345	ilâhîri	ve benzerleri	785	tecrübe	görgü
346	ilâve	ekleme	786	tecrübe edilir	sınanır
347	ilâve	ek bir	787	tecrübeler	denemeler
348	ilim	bilim	788	tedariki	elde etmek
349	ilkel	ham	789	tedariki	sağlama
350	ilmî kaabiliyet	bilimsel yetenek	790	tedbirlerini	çıkartıcıları
351	imâl	üretim	791	teessüs etti mi	kuruldu mu
352	imal eden	yapan	792	tekrar	yeniden
353	imkân	kolaylık	793	telâkkilerdeki	inanişlardaki
354	inhisarcı	tekelci	794	temas edeceğimiz	dokunacağımız
355	inkişaf	gelişme	795	temasa geçilir	konusulur
356	inkişaflar	ilerlemeler	796	temasa gelmiş	karşılaşmış
357	insiyatif	öncecilik	797	temayül	eğilim
358	inşaat malzemesi	yapı gereçleri	798	temin	elde
359	inşaat masrafları	yapımı giderleri	799	temin eden	sağlama
360	inşası	yapılması	800	temin eden	veren
361	intibak edebileceği	uyabileceği	801	tercih ederler	daha uygun bulurlar
362	intibak kabiliyeti	uyma yeteneği	802	tercih edilir	seçilir
363	intihap ederken	seçerken	803	terekkübü	bileşimi
364	intikal ettirilir	geçirilir	804	tertip	yerleştirilmesi
365	intizamı	düzeni	805	tesadüflere	oluruna
366	iptidaî	ilkel	806	tesbit	belli
367	irsi	soydan geçme	807	tesbitinde	kararlaştırılmasında
368	isabet	düşme	808	tesir	etki
369	iskân	oturma	809	tesis ederler	kurarlar

No	1959	1963	No	1959	1963
370	islâh edilmesi	düzeltilmesi	810	tesisi	kuruluşu
371	israflarının	harcamalarının	811	tesisi	kurulması
372	istifade edilen	faýdalanılan	812	tesisler	işletmeler
373	istihlâk	tüketim	813	tespit	belli
374	istihsal	üretim	814	teşebbüsü	el atması
375	istihsal	üretmek	815	teşekkül	kuruluş
376	istikamete	yöne	816	teşekkül eden	oluşan
377	istiklâl	bağımsızlık	817	teşkil eder	oluşturur
378	istikrarı	güvenliği	818	teşkil eder	kapsar
379	istikrarı	durulmuşluğu	819	teşkil eder	ortaya koyar
380	istikrarı	durulmuş ve oturmuşluğu	820	teşkil eder	verir
381	istikrarsızlığına	kararsız olmasına	821	tetkik	inceleme
382	istisnâî	ayrık	822	tetkik	araştırma
383	iş alâkasının	işe ilgisinin	823	ufkî birleştirilmesi	yatay bütünlenmesi
384	işaret edelim	mim koyalım	824	ufkî entegrasyonlara	yatay bütünlenmelere
385	işaret edelim	belirtelim	825	umum	genel
386	işaret etmek	dokunmak	826	umumî	genel
387	işaret ettiğimiz	söylediğimiz	827	umumî efkâr	kamu oyu
388	işkence	sıkıntı ve üzüntü	828	umumiyetle	genel olarak
389	işletme cüzülerinden	bölümlerinden	829	umumiyetle	çoğunlukla
390	işletme mevziini	konumluk yerini	830	usul	yöntem
391	iştigal	çalışma	831	uzuv	örgen
392	iştirâk ettirilerek	alınarak	832	ünite	birim
393	ithal etmeyi tavsiye edenler	sokmayı öğütleyenler	833	ünsiyet	tanışıklık
394	itibaren	başlayarak	834	üzerine	üstüne
395	itibarı	özeni	835	vâde	süre
396	itibariyle	dolayısı ile	836	vakfetmesini	vermesini
397	itibarla	yüzden	837	vâkıdır bilhassa	gerçektir özellikle
398	itimad	güven	838	vâkidir fakat	olur ama
399	itina	özen	839	vaktiyle	ilkin
400	izah edeceğimiz	anlatacağımız	840	vasfını	niteliğini
401	izah etmiştir	açıklamıştır	841	vasıflı	usta
402	kaabil	kabil	842	vasıflı	yetişmiş
403	kabiliyet	yetenek	843	vasıfsız	yetişmemiş
404	kademede	basamakta	844	vasıta	araç
405	kâfi	yeter	845	vazih	açık
406	kâfi gelmeyeceği	yetmeyeceği	846	vazife	görev
407	kaide	kural	847	veçhesi	yönü
408	kaleminden ibaret	kalem mal	848	veçhile	gibi
409	kalıcı	durağan	849	veçhile ufkî	gibi yatay
410	kalifiye	usta	850	velhasıl	kısacası
411	kapasite	yetenek	851	vermiyen	vermeyen
412	kapital	sermaye	852	vesair	ve bunun gibi
413	karakter	nitelik	853	vesair	vbg
414	kasdettiğimizi	anlatmak istediğimizi	854	vesaire	öbürleri
415	kat'î	kesin	855	vuku bulabilir	olabilir
416	katgoride	türlü	856	vuku bulacak	ortaya çıkan
417	kayıtlarına	defterlerine	857	vukua gelebilir	olabilir
418	kelimesi	sözü	858	vukubulan	kendini gösteren
419	kesafette	yoğunlukta	859	vukubulan	yüz gösteren
420	kesif sâbit	yoğun bir durağan	860	vücuda malik	gövdeye sahip
421	keyfiyettir filhakika	durumdur gerçekten	861	yani	başka bir deyimle

No	1959	1963	No	1959	1963
422	kısım	kesim	862	yani	kısacası
423	kıymet	değer	863	yarıyacağını	yarayacağını
424	kifayetlilik	yeterlik	864	yekûnunda	toplamında
425	kifayetsiz	yetersiz	865	zaman zarfında	süre içinde
426	kimyevî	kimyasal	866	zamanda	sürede
427	kitabeta	yazma	867	zannedilen sahalara	sanılan alanların
428	kitleyi muayyen	kümeyi belirli	868	zarfında	içinde
429	kollektif anlaşmalar	toplu sözleşmeler	869	zarurî	zorunlu
430	kombine	bileşik	870	zevkine	beğenmesine
431	kombinezon nisbeti	bileşim oranı	871	zevklerin âdet	beğenmelerin
432	kombinezona	bileşime	872	zihnine	alışkanlıkların
433	kompleks	çapraşık	873	zikredilebilir	kafasına
434	kontrol	denetleme	874	zikredilen	sayılabilir
435	koordine etme	düzenleştirme	875	zira müşterinin	sözü edilen
436	kudreti	gücü	876	ziraat	çünkü satın alıcının
437	kumanda	komuta	877	ziraî	tarım
438	kumpanyanın	şirketin	878	ziyade	tarımsal
439	kuruluş mevziini	işletme konumluğu	879	ziyade	çok
440	kusurları	eksikleri bozuklukları	880	ziyaret edeceklerinden	çok önemli olan
					uğrayacaklarından